

Matti Alahuhta
EK:n syyskokouksen seminaari 29.11.2016

Herra ministeri, hyvät naiset ja herrat,

Elämme maailmassa epävarmempaa ja turbulentimpaa aikaa kuin moniin vuosikymmeneihin. Epävarmuustekijöitä on monia, kuten terrorismi, kansainvaellukset, sodat, protektionismi, ilmastonmuutos ja työn tulevaisuus. Viime kuukausina olemme nähneet, miten länsimaisen demokratian kriisi on osoittautunut paljon odotettua suuremmaksi. Brexit ja Yhdysvaltojen presidentinvaalit ovat sen erittäin näkyviä ilmentymiä. Seuraavat askeleet voivat tulla hyvinkin pian.

Tässä entistä epävarmemmassa maailmassa meidän suomalaisten on nyt laitettava omat asiamme kuntoon – ottaa entistäkin enemmän vastuuta maastamme. Meidän tulee tavoitella 90-luvun kaltaista eteenpäin menon otetta. Vanhoilla eväillä emme pärjää, mutta perustamme on kunnossa. Meidän suomalaisten osaamisen perustekijät ovat edelleen vahvat. Hallintomme on luotettava, ja suomalainen pitää sen, mitä lupaa – mikä ei ole vähäinen asia tässä maailmassa.

Meidän on nyt korkea aika tunnustaa täysimääräisesti maamme uudistamisen tarpeet. Paikallisessa sopimisessa emme saavuttaneet tavoittelemamme suurta parannusta, koska riittävän laajaa valmiutta tähän ei valitettavasti vielä ollut. Etenimme ainoastaan muutamassa, kylläkin keskeisessä kysymyksessä. Positiivista on toki ollut se, että viimeisen vuoden aikana paikallisen sopimisen tarpeellisuus ja sen mahdollisuudet ovat tulleet yrityksille ja laajoille ihmisryhmille entistä paljon tutummiksi. Tämä luo entistä parempaa pohjaa jatkotyölle.

Meidän ei ole myöskään syytä unohtaa sitä, että vaikka kilpailukyky sopimuksen prosessille, sen monipolvisuudelle ja pituudelle, ei voi tyylipisteitä antaa, saavutettiin siinä kuitenkin lopulta parannus, joka valtiovarainministeriön laskelmien mukaan tuo mahdollisuudet saavuttaa kustannuskilpailukyvyssä Saksa vuosikymmenen vaihteessa ja Ruotsi selvästi aikaisemmin.

Meidän on päästävä irti vähättelyn ja pessimismin ilmapiiristä. Kautta yritysjohtajavuosieni olen nähnyt yhdessä tekemisen kulttuurin merkityksen ja tiedän, että meillä Suomessa sitä on. Pian 100-vuotias Suomi on huikean selviytymisen tarina ja uskon sen voivan olla sitä myös tulevaisuudessa. Olen hyvin optimistinen, kun seuraan tämän päivän nuortemme asennetta ja tahtoa. Slushissakin taas tällä viikolla näkyvä start-up kulttuuri on vain yksi ilmentymä tästä. Se muuttaa suomalaista yrittäjyyttä ja yritystemme uudistumista. Timo Ahopelto paneutuu yritysten uusiutumiseen myöhemmin tässä seminaarissa.

Hyvät kuulijat,

Yritysten toimintaympäristön muuttuessa myös edunvalvontajärjestöjen tulee uudistua. Nyt keskityn kuvaamaan EK:n uudistamista.

Ensimmäisen askeleen tässä uudistuksessa otimme vuosi sitten, kun teimme EK:ssa sääntömuutoksen, joka astui voimaan toukokuun alussa. Tämän myötä Suomessa ei enää tulla tekemään keskitettyjä palkkaratkaisuja. Jokainen toimiala ja yritykset itse tuntevat tarpeensa paljon paremmin. Tästäkin seuraa se, että jäykkyys vähenee ja joustavuus kasvaa. Samalla vältetään yli liittoyhteisön menevien erilaisten muidenkin asioiden kytkeminen yhteen sopimuksissa. Päätöksemme oli historiallinen, ja sen myötä myös muiden keskusjärjestöjen rooli muuttuu.

Uudistusprosessin toisen vaiheen aloitimme puoli vuotta sitten. Lähdimme määrittelemään muiltakin osin toimintaamme uudelleen tämän päivän toimintaympäristöä ja maamme tilannetta ja haasteita vastaavaksi.

Ensin määrittelimme missioksemme ”Tuemme Suomen uudistumista ja kasvua” – kaikki tärkeitä sanoja: Siis Suomen uudistumista ja kasvua.

Mission toteuttamiseksi määrittelimme seuraavaksi vision. Vision tulee kuvata toiminnan konkreettista päämäärää, sitä tavoitetta, joka on jokaisella mielessä ja johon jokaisen työ tähtää joka päivä.

Visionamme on nyt ”Suomi yritysten toimintaympäristönä muiden Pohjoismaiden tasolle”. Tämä tavoite on haastava, mutta välttämätön. Me olemme pudonneet Pohjoismaisesta viiteryhmästä. Uusimmassa IMD:n tutkimuksessa Ruotsi on kokonaiskilpailukyvyssä sijalla 5, Tanska sijalla 6, Norja 9 ja Suomi sijalla 20.

Emme määritelleet päämäärämme saavuttamisen tavoiteajankohtaa. Tässä vaikeasti ennakoitavassa maailmassa meidän tulee tehdä kaikkemme päästäksemme tähän meille oikeaan viiteryhmään mahdollisimman nopeasti. Laajemminkin vahvat Pohjoismaiset siteet ovat meille jatkossa entistäkin tärkeämmät.

Tämän päivän epävarmassa maailmassa olen usein pohtinut, mitä maailma tuo itseäni seuraavalle ja sitä seuraavalle sukupolvelle. Pohjoismainen viiteryhmä on tässäkin mielessä meille juuri oikea. Sinne meidän tulee pyrkiä takaisin ja myös pysyä siellä. Muussa tapauksessa on edessämme riski, että Suomesta tulisi erillinen pieni maa Koillis-Euroopassa ilman selvää identiteettiä.

Vision eli tavoittelemamme päämäärän jälkeen valitsimme ne toiminta-alueet ja näiden avaintehtävät, joita edistämällä pääsemme mahdollisimman nopeasti tavoitteeseemme.

Nämä seitsemän ovat yrittäjyyden ja omistamisen edistäminen, työelämän kehittäminen kilpailukyvyyn parantamiseksi, terve julkinen talous, koulutus ja tutkimus, kestävä liiketoiminta, EU-edunvalvonta ja kauppapolitiikka sekä yritys- ja kilpailulainsäädäntö.

Esitän näistä muutaman kuvaavan esimerkin. Yrittäjyyden ja omistajuuden vahvistaminen on nostettava niille kuuluvalla tasolla. Investoinnit ovat maassamme jo pitkään olleet alle poistotason. Päätöksiä tilanteen parantamiseksi on viime vuosina tehty ja varhaisia merkkejä investointien viriämisestä on jo näkyvissä. Olennaista on nyt edelleen jatkaa määrätietoisesti toimenpiteitä, jotka lisäävät omistajien ja yrittäjien luottamusta siihen, että Suomessa kannattaa investoida ja työllistää.

Työelämän asioissa EK neuvottelee jatkossakin jäsentensä puolesta sosiaalivakuutuksen, eläkkeet ja sotu-maksut ja kehittää työlainsäädäntöä, mutta edistämme työelämän kehittämistä monin muinkin tavoin.

Esitimme syksyllä päivähoitomaksujen alentamista, jolla purettaisiin työn tekemisen tiellä olevia kannustinloukkuja. Parhailaan valmistelemme perhevapaaudistusta niin, että naisten työssäkäyntiaste nousisi. Nämä kaksi esimerkkiä kuvaavat EK:n uutta työelämän roolia. Monet eivät tiedosta, miten suurista asioista näissä kahdessa hankkeessa on kysymys. Yhteenlaskettuna niillä voi olla työelämän kehittämisen ja yritysten kannalta suurempi merkitys kuin yksittäisellä palkkaratkaisulla.

Totesin edellä, että meille on erittäin tärkeää tavoitella 90-luvun kaltaista eteenpäin menon otetta. Koulutuksen ja tutkimuksen jatkuva kehittäminen on tässä keskiössä. Jos näemme, että jokin olennainen kehitys alkaa siinä lipsua, meidän on heti pyrittävä saamaan aikaan korjausliike. Esimerkki tällaisesta on yliopistojen, pk-yritysten ja suurten yritysten välinen yhteistyö, jota TEKES on menneisyydessä mahdollistanut ja joka on nyt pikimmiten saatava jälleen iskuun. Nopeaan tuottavuuden kehitykseen voidaan päästä ainoastaan kilpailukyvyyn ja innovaatioiden kautta.

Suomi elää viennistä ja kaupasta. Bertelsmann säätiön tekemän tutkimuksen mukaan Suomi on tähän asti eniten globalisaatiosta hyötynyt maa. Tulos voi olla yllättävä, mutta korostaa sitä, kuinka tärkeää kaupan esteiden purkaminen ja vapaakauppa on nimenomaan meidän maallemme ja yrityksillemme. Nyt jos koskaan, protektionismin uhatessa, meidän tulee rohkaista ja tukea EU:ta sen toimissa vapaakaupan puolesta. Laajemminkin meillä tulee olla maana valmius - mahdollisesti hyvinkin pian - linjauksiin EU:n kehityksen suhteen. Tähän työhön EK osallistuu entistäkin aktiivisemmin.

Monien yritystemme myynti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin on merkittävää, mutta EU:n hyvä kehitys ja Pohjoismaat oman kehityksemme vertailukohtana ovat meille maana aivan ydinkysymyksiä.

Me tarvitsemme myös uusia kansainvälistyviä yrityksiä. Saadaksemme pk-yritysten kansainvälistymispyrkimyksille mahdollisimman hyvän tuen EK on osallistunut aktiivisesti Team Finland verkoston seuraavien kehitysaskelien määrittelyyn. Tämä työ jatkuu.

Tässä siis vain muutama esimerkki siitä, minkälaisiin kysymyksiin EK:n toiminnan suunta on tehdyn uudistusprosessin kautta asetettu. Näin työskentelemme kohti visiotamme.

Toisen uudistumisvaiheemme alussa koimme ikävän takaiskun, kun Metsäteollisuus päätti erota EK:sta. Otimme tähänkin rakentavan asenteen minimoidaksemme vahingon. Niinpä Metsäteollisuus on kytkeytynyt muiden vientiliittojen kanssa yhteistyöhön esimerkiksi Suomimallissa. Suomi-malli on tärkeä tekijä edetessämme visiotamme kohti.

Osana uudistumisprosessia olemme uudistaneet myös EK:n toimintatavan. EK ja koko liittoyhdistö on jatkossa entistä tiiviimpi ja paljon vuorovaikutteisempi kokonaisuus. Tämä luo edellytykset entistä paremmalle vaikuttamiselle.

Yhteistyön tiivistämisen valitettava puoli on se, että moni EK:lainen joutuu luopumaan tehtävästään. Tästä olen hyvin pahoillani. Olemme tehneet ja teemme kaikkemme, että kaikki löytäisivät uuden työn.

Hyvät kuulijat,

Uudistuminen on vaativaa. Se edellyttää muutoksen tarpeen ymmärtämistä. Tämä meillä Suomessa jo aika hyvin onkin – mutta se edellyttää myös muutosvalmiutta, valmiutta vanhan ajattelun ja toimintatapojen muuttamiseen sekä näkemyksellisyyttä uudesta suunnasta.

Olen kuvannut edellä uuden EK:n mission, vision ja tehtäväalueet, joiden kautta työskentelemme visiota kohti. Meillä EK:ssa tuo visio on, että Suomi saavuttaa yritysten toimintaympäristönä muut Pohjoismaat. Tämä päämäärä on meille suomalaisille hyvin merkityksellinen.

Se on konkreettinen ja välttämätön. Se innostaa kehittämään Suomea entistä paremmaksi paikaksi yrittää ja työllistää. Se on haaste meille kaikille täällä paikallaolijoille ja aivan erityisesti Jyrille ja hänen joukoilleen kuten myös EK:n hallitukselle, jonka johtamisen luovutan vuoden vaihteessa luottavaisin mielin seuraajalleni Veli-Matti Mattilalle.

Lopuksi haluan jo tässäkin yhteydessä kiittää Jyriä, muita EK:laisia ja EK:n hallitusta hyvästä yhteistyöstä! EK:n vision saavuttaminen on kiinni sitoutuneista ja osaavista ihmisistä. Kahden viime vuoden kokemukseni perusteella uskon, että sitä kohti eteneminen on hyvissä käsissä.